

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

Budapest, 2023. június 21.

Megbízó:

MNB-Ingatlan Kft.
1013 Budapest
Krisztina krt. 32.

2/2. pld.

Készült 2 darab nyomtatott példányban
1/2 és 2/2 példányt Megbízó kapja

Einspach Gábor

kulturális javak igazságügyi szakértője
005529
1054 Budapest
Honvéd utca 8. I/2.

I. A megbízás tárgya

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a műveket felajánló alkotóval. Ezt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek elsődleges forrásai a szakirodalomban, az internetes adatbázisokban, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a megbízótól megkapott dokumentáció és az alkotónál lefolytatott szemle volt. A szemlét 2023. június 13-án folytattam le, jelen volt az alkotó. A szemlén a műveket megvizsgáltuk, a szemlén készített fotódokumentációt a szakvélemény tartalmazza.

II. Szabó Lobot Balázs munkásságának ismertetése

Szabó Balázs „LOBOT” (Nagykanizsa, 1989) az Iparművészeti Egyetem vizuális kommunikáció szakán végezte felsőfokú tanulmányait, 2005-ben diplomázott. Grafikusként kiadványok, hirdetések, plakátok, illusztrációk és arculatok tervezésével foglalkozik, de munkásságának fontos részét képezi a festészet és a mozgóképes vetítés. Pályája elején több street art csoportban is dolgozott, tagja volt például az 1000% elnevezésű, grafikusokat, graffitiseket, lemezlovast, fanzinistát és koncertszervezőt is tömörítő street art csoportnak. A 2000-es évek elején az utcai felületeken való alkotás egyedi kifejezőmódot jelentett Budapesten, és ennek a meghatározó időszaknak az emléke Szabó művészetében is megjelenik.

Szabó unikális formanyelvű művészete nemcsak a graffitis szubkultúrából, de primitív festészeti hagyományokból és népművészeti elemekből is merít. Az akrillal, olajpasztellel vagy olykor szénrel és filctollal készített vásznaiban olyan gyermekkori tapasztalatok hatása jelenik meg, mint a tiszta, élénk színű zsírkrétákkal való rajzolás vagy a Commodore 64-es számítógép programjainak alapszíne. Szabad képépítési módszere a jazz zenére jellemző improvizatív beszédmóddal rokonítható. Vizuális világa nehezen sorolható ma népszerű stílus kategóriákba, ugyanakkor Szabó festményei kétségtelenül kortárs tapasztalatokra reflektálnak, legyen szó a vég nélkül váltakozó, folyamatosan felvillanó reklámokról, a közösségi média ránk zúdított képáradatáról vagy a mai termékek csomagolásáról. Az absztrakció és a figuralitás határán egyensúlyozó képek szinte minden szegletében különböző mintázatokat, önmagukba visszatérő formákat, valamint sematikus jeleket és tárgyakat ismerhetünk fel hol sötét, hol világos háttér előtt. A kompozíciókat az oázisok központi építménye, a szökőkút motívuma kapcsolja össze, amelynek szimbolikája a művész számára a biztonságot adó otthon, és az ott található műteremhez hasonlatos.

Szabó 2003 óta szerepel tárlatokon, önálló kiállítással 2008-ban mutatkozott be a budapesti Laboratory Group Galleryben. Legutóbb a Tér-Kép Galériában a *Vale Vale* (2022) című kiállításon mutatta be alkotásait, de korábban a Lollipop Budapestben (2014) és a Chimera Galériában (2013) is volt egyéni tárlata. Az 1000% csoport tagjaként művei

szerepeltek többek között a dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet (2005) és a budapesti Műcsarnok (2011) csoportos kiállításain. Művei 2021-ben és 2022-ben szerepeltek a Resident Art Fair vásárain.

III. A műtárgypiac vizsgálata, referenciák

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Az elmúlt időszakban egyre erősödő piacot látunk a magyar művészet kiemelkedő teljesítményei esetében, mely nem ritkán 200 millió forintot is meghaladó árakat jelenthet. A klasszikus piac vonatkozásában az értéksáv Munkácsy Mihály, Rippl-Rónai József vagy Csondváry Koszta Tivadar esetében ezt messze meghaladó nagyságú is lehet. Ugyanakkor nagy jelentőségű, múzeumi rangú remekművek rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra. Magyarországon az aktuális kultúrpolitikának, az állami vásárlásoknak és az erősödő gyűjtői érdeklődésnek köszönhetően nagyon jelentős felértékelődés figyelhető meg a nemzeti festészet vonatkozásában. Általánosságban kijelenthető, hogy a magyarországi műtárgypiac – a koronavírus-járvány okozta piaci leállások kivételével – a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészeti piac pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitást mutat. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas–hetvenes évek neoavantgárd törekvéseinek karrierje. Az aukciósházak utóbbi időben megélnékvált aktivitása a háború utáni és kortárs művészet területén pedig újabb vevőket, gyűjtőket vonz erre a területre.

A nemzetközi piac legdinamikusabb szegmense a háború utáni és kortárs művek piaca, itt a legmagasabb az árindex növekedése és a teljes forgalom szempontjából is ez az egyik legfontosabb időszak. A magyar születésű, itthon tanult, de külföldre emigrált művészeink, mint Reigl Judit vagy különösen Hantai Simon elképesztően magas, Hantai esetében akár sokmillió eurós árai az itthon élő művészek, az egész magyarországi kortárs árszínvonalára is pozitívan hat, erősíti a gyűjtők és a befektetési szándékú vásárlók bizalmát a piacbán. Mára a világ legfontosabb kánonképző múzeumainak gyűjteményébe eljutottak olyan itthon élő klasszikusai az Iparterv-generációnak, mint Keserű Ilona, Maurer Dóra, Nádler István, Bak Imre vagy Jovánovics György alkotásai, és ez a műkereskedelmi árakban gyakran többszörös áremelkedést jelentett. Nem kérdés, hogy a kelet-európai művészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem előtérbe helyezheti a fenti művészek későbbi alkotói periódusainak eredményeit is, sőt, a kortársaik művészetét is. A 2019 nyarán nyílt, mintegy másfél évig nyitva tartó Maurer Dóra-kiállítás a londoni Tate Modernben fontos állomása volt ennek a folyamatnak. Nagyon fontos impulzust jelentettek a háború utáni és kortárs piacnak a Virág Judit Galéria tematikus, kifejezetten ezt a szegmenst célzó árverései, ahol már jól látható volt egy addig a klasszikus és modern magyar képzőművészet iránt érdeklődő gyűjtők bekapcsolódása, és ehhez csatlakozott a Kieselbach Galéria, amely 2020 telén nem árverést rendezett, hanem eladásos kiállítását az acb Galériával közösen összerakott kortárs anyaggal egészítette ki, jelentős sikerrel.

A nemzetközi piacra az elmúlt évtizedben folyamatosan áramlott a pénz, elsősorban a kiemelkedő, múzeumi rangú művek értek el sokszor elképesztően magas rekordárakat. Jól megfigyelhető az a tendencia, mely nemcsak ezek felkutatására, de körüknek bővítésére is vonatkozik. Ennek része a kelet-európai művészet felértékelődése, a graffiti térhódítása, de még a modern mesterek piacán is bővül a legdrágább művészek listája. Jó példa erre az európai modernizmus eddig második vonalba tartozó mesterei piacra kerülő legjobb műveinek rekordárai vagy az ázsiai,

elsősorban kínai mesterek sokszoros áremelkedése is. Az a tény, hogy a Nagyházi Galéria kortárs kiállítóhelyet nyitott, a Virág Judit Galéria már 600 négyzetméterem mutat be programszerűen sokszor kortárs művészetet, a Kiesebach Galéria építi kortárs galériáját, a BÁV és a Pintér Galéria aukciós anyagában egyre több a kortárs művészet körébe sorolható alkotás, azt jelzi, hogy a legfontosabb hazai piaci szereplők ezt a területet látják a legdinamikusabban fejlődőnek, és ez az a terep, ahol még remekművek a legnagyobb sűrűségben érhetőek el.

Az online kereskedelem egyre nagyobb szeletet hasít ki a piacból, és ez nemcsak az aukciók széleskörű elektronikus hozzáférését jelenti, de az internetes kereskedelmi portálok forgalma is folyamatosan, jelentős értékben emelkedik. A koronavírus-járvány magával hozta az online aukciók és a hibrid árverések térnyerését a hazai piacon is, ami egyfelől a gyűjtői, vásárlói kör kiszélesedését eredményezte, másfelől a kínálati oldalon is megkönnyítette a belépést az új szereplők számára. Az elmúlt években nemcsak az általános képzőművészeti árverések száma nőtt, de a kortárs művekre fókuszáló aukciók száma is.

A hazai és a globális műkereskedelem kiemelkedő évet zárt 2021-ben. A világ vezető aukciósházainak eredményei alapján a nemzetközi piac nemcsak a pandémia előtti szintre tért vissza, de a valaha volt legjobb évét produkálta. A 2022-re elképzelhetőnek tartott visszaesés nem következett be, sőt: a legnagyobb árverezőházak történeteik legjobb eredményeiről számoltak be. A Christie's 8,4 milliárd dolláros forgalma rekordteljesítményt jelentett, 18%-os növekedést produkálva a tavalyihoz képest – jóllehet ez a szám nem csak a művészeti aukciók eredményeit tartalmazta. A Sotheby's 8 milliárd dollárral ugyancsak a valaha volt legjobb eredményét érte el (bár a műtárgyak értékesítése ezen belül 7%-os visszaesést mutatott az előző évhez képest), illetve a Phillips is 8%-os növekedést tudhatott magáénak 1,3 milliárd dolláros forgalmával. Andy Warhol *Shot Sage Blue Marilyn* (1964) című alkotása történelmet írt: 195 millió dolláros árával ez lett minden idők második legdrágább, aukción értékesített tétele Leonardo da Vinci *Salvator Mundi*-ja után. Ezekhez a kedvező eredményekhez ugyanakkor nagyban hozzájárult néhány kimagasló minőségű magángyűjtemény (pl. a Paul Allen-gyűjtemény) elárverezése – ezek nélkül nem lenne ilyen pozitív az éves mérleg. Az is kérdés, hogy az olyan globális válságjelenségek, mint a COVID, az Európában dúló háború és a magas infláció, hogyan hatnak a későbbiekben a műtárgypiac alakulására. A piaci hangulat romlását jelezheti az NFT-k példátlan visszaesése: a 2022. januári csúchoz képest ez a szegmens 98%-ot esett az év végére. Ugyanakkor a kortárs alkotások népszerűsége, különösen a 40 év alatti művészeké, az ún. ultrakortársaké, jelentős növekedést mutatott 2022 első félévében, több mint 200 millió dolláros forgalmat generálva és a csúskategóriában figyelemre méltó árszintemelkedést hozva. Például az ultrakortárs piac egyik fiatal favoritjának, a 32 éves brit Flora Yukhnovichnak a munkái 3 millió dollár feletti összegekért keltek el, míg Matthew Wong alkotásaiért egyenként közel 6 millió dollárt fizettek. A nemzetközi műkereskedelem a negatív külső tényezők és az egyes területeken tapasztalható visszaesések ellenére jó évet zárt tavaly.

Az élő magyar művészek aukciós forgalma 2022-ben háromszorosára nőtt az előző évhez képest, és elérte az 1,67 milliárd forintot. A tavalyi aukciós eredmények alapján az élő magyar művészek rangsorát a Londonban élő, 1992-es születésű Bozó Szabolcs vezeti 401,4 millió forintos aukciós forgalmával, annak ellenére, hogy az alkotó mindössze tavaly áprilisban debütált az aukciós piacon. Bozó után Keserő Ilona (312,6 millió Ft) és Maurer Dóra (216,8 millió Ft) következik, majd a 2022 decemberében elhunyt Bak Imre (211,2 millió Ft), Nádler István (142,9 millió Ft) és Molnár Vera (115,8 millió Ft). A nem élő magyar művészek rangsorát 2022-ben elért aukciós eredményeik alapján Victor Vasarely (1,82 milliárd Ft), Hantai Simon (1,44 milliárd Ft), Vaszary János (1,1 milliárd Ft), Rippl-Rónai József (669,1

millió Ft), Czóbel Béla (343,7 millió Ft), Aba-Novák Vilmos (310,4 millió Ft), Perlrott Csaba Vilmos (273,3 millió Ft), Patkó Károly (272,4 millió Ft), Scheiber Hugó (248,6 millió Ft) és Batthyány Gyula (227,7 millió Ft) vezetik. A hazai aukciós piac tavalyi egyik legnagyobb eredménye, hogy Rippl-Rónai József *A geszti kastély kertjében* című festményéért 300 millió forintot fizettek a Virág Judit Galéria aukcióján, így ez a festmény lett az év legmagasabb áron eladott alkotása, és a valaha volt második legdrágább tétel, amit magyarországi árverésen értékesítettek. Rippl-Rónai József az egyik legkeresettebb alkotó a magyar aukciós piacon: ezt támasztja alá az is, hogy az övé lett 2022 második legdrágább alkotása is – *Enteriőr* című képe 200 millió forintért talált gazdára a Virág Judit Galéria aukcióján. Ezen a listán Rippl-Rónait Patkó Károly és Vaszary János követi egy-egy életműrekorddal (180 és 165 millió Ft), majd Márffy Ödön, Aba-Novák Vilmos, Kondor Béla, Perlrott Csaba Vilmos és Keserü Ilona következik a sorban. Először fordult elő, hogy itthon élő magyar művész alkotása bekerült az év tíz legdrágább tételle közé és olyan sem volt még soha, hogy egy ma is aktív művész munkájáért kilenc számjegyű összeget fizettek volna. A *Sírkövek 2.* című festmény 110 millió forintos leütési árával tehát történelmet írt, felkerülve az élő magyar művészek top 10-es, hazai aukciós eladási listájának élére 2022-ben. Keserü Ilona tavaly abszolút dominálta itthon a piacot a kortársak legfelső árszegmensében; tíz műből ötnek ő volt az alkotója. Rajta kívül Maurer Dóra, Nádler István és Bak Imre művei kerültek fel a tavaly legdrágábban értékesített alkotások listájára. Ebben a legfelső szegmensben folytatódott az árak gyors emelkedése: az élő művészek körében a tíz legdrágább tétel átlagára tavaly óta 55%-kal, 28,9 millióról 45 millió forintra nőtt. Az eredményekből az is jól látható, hogy a legnagyobb kereslet az 1960–1970-es években készült alkotások iránt mutatkozik.

IV. A szakértői értékmeghatározás módszere

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál felhasználtam a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művész életrajzánál az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkeit is használtam. A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a művek elhelyezkedését Szabó Lobot Balázs életművében. A megállapított forgalmi értékeket befolyásolta a művek témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit. A művek állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. A szakvéleményben szereplő művek a lefolytatott szemlén kifogástalan állapotban voltak.

V. Az érték meghatározása

Szabó Lobot Balázs a középgeneráció egyéni hangú képviselője, akinek akrillal, olajpasztellel vagy olykor szénnel és filctollal készített festményei érett művészi látásmódról tanúskodnak. Az Iparművészeti Egyetem vizuális kommunikáció szakán diplomázó alkotó művészetében nemcsak a tervezőgrafikai háttér, a street artos múlt és a graffitisz szubkultúra jelenik meg, de alkotásai sokat merítenek primitív festészeti hagyományokból és népművészeti elemekből is, pontosabban az észak-afrikai szőnyegek mintázatából. A képtér teljes felületét betöltő motívumokat,

önmagukba visszatérő formákat, valamint sematikus jeleket és tárgyakat mutató képek kortárs tapasztalatokra reflektálnak, felépítésük a jazz zenére jellemző improvizatív beszédmóddal rokonítható.

A vizsgált művek az életmű jellegzetes és kitűnő minőségű alkotásai. A mellékletben szereplő művek együttes alsó becsértékét 7,35 millió forintban, felső becsértékét 8,6 millió forintban határozom meg. A szakvéleményben szereplő művek Szabó Lobot Balázs eredeti, hiteles, sajátkezű művei. A becsült forgalmi érték nem tartalmazza az alkotások adás-vételi tranzakciója során esetlegesen felmerülő adó, díj és járulék terheket, valamint a szállítási, biztosítási, állagmegóvási, elhelyezési költségeket.

A művek a Miniszterelnökség védett kulturális javakat tartalmazó adatbázisában nem szerepelnek. Az elérhető adatok alapján a mellékletben szereplő alkotások mindegyike forgalomképes, egyik darab sem lelhető fel az eltűnt, lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javakat tartalmazó adatbázisban.

Felhasznált irodalom:

Kovács Kristóf: Szabó Lobot Balázs – VALE VALE. Ikon, 2022. június 28. https://ikon.hu/artroll/index?search=e_id&search_string=18712

N. n.: Mesterséged címere - interjú Szabó Balázs Lobottal. We Love Budapest, 2013. szeptember 17.

<https://velovebudapest.com/cikk/2013/9/17/mesterseged-cimere-interju-szabo-balazs-lobottal>

Alkotás fotója	Művész	Alkotás címe	Év	Technika	Méret	Alsó becsérték	Felső becsérték
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	10 x 10	2022	akril, olajkréta, vászon	90 x 90 cm	550 000 HUF	650 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Ara Loop	2021	akril, olajpasztell, oil stick, vászon	120 x 100 cm	750 000 HUF	850 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Brick Cave	2023	akril, vászon	80 x 80 cm	520 000 HUF	600 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Fantaen	2021	akril, vászon	120 x 90 cm	700 000 HUF	800 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Forma BC	2022	akril, olajpasztell, marker, vászon	40 x 40 cm	280 000 HUF	350 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Grafontaine	2021	akril, akril spray, olajpasztell, oil stick, vászon	120 x 80 cm	650 000 HUF	750 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Mensa Caerula	2023	akril, olajpasztell, oil stick, szén, vászon	120 x 100 cm	750 000 HUF	850 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Shark Loop	2021	akril, oil stick, szén, vászon	120 x 100 cm	750 000 HUF	850 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Space Taxi	2022	akril spray, olajpasztell, oil stick, szén, vászon	160 x 140 cm	900 000 HUF	1 200 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Tido	2019	akril, olajpasztell, vászon	117x93,5 cm	750 000 HUF	850 000 HUF
	SZABÓ LOBOT BALÁZS	Water Lilly	2022	akril, olajpasztell, szén, vászon	120 x 80 cm	750 000 HUF	850 000 HUF

7 350 000 HUF 8 600 000 HUF

Einspach Gábor
5529
Közszolgálati Szakértő

